

รายวิชา สังคมศึกษาฯ

รหัสวิชา ส21101

เรื่อง

พุทธศาสนา

กับความพอเพียง

ผู้สอน ครูสุธิมา ขุนณรงค์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1





พุทธศาสนา กับความพอเพียง



จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

เขียนแนวทางการใช้ทรัพยากรตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม





จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านทักษะและกระบวนการ

ระบุหลักธรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของ

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ

ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน) ได้อย่างถูกต้อง



จุดประสงค์การเรียนรู้



ด้านคุณลักษณะ

อภิปรายคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีต่อตนเองและสังคมได้อย่างมีเหตุผล





วิดิทัศน์
ชั้นมัธยม
เพราะพอเพียง

A person wearing a purple t-shirt is seen from behind, standing in front of a light brown wall. They are hanging a large, round, light-colored straw hat on the wall with their right hand and a blue cloth with their left hand. To the left of the person is a dark wooden door with a metal handle and lock. To the right is a window with a wooden frame and multiple panes of frosted glass. The scene is lit with warm, natural light.

โจ
#จบมัณฑนศิลป์
ศิลปากร

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ISUZU 2016 final long story

เผยแพร่โดย : Major Group

เผยแพร่วันที่ 10 มิถุนายน 2559

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=UeMkAejqjIE>

คำถาม?



www.freepik.com

@Watcartoon

1. จากวิดีโอที่นักเรียนได้รับชมไปนั้นแสดงให้เห็นการดำเนินชีวิตแบบใด
2. หลักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงหมายถึงอะไร
3. แล้วครอบครัวของนักเรียนมีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงหรือไม่ อย่างไร



พุทธศาสนา กับความพอเพียง



หลักมัชฌิมาปฏิปทา (การปฏิบัติตนในทางสายกลาง)

มัชฌิมาปฏิปทาในทางพุทธศาสนา หมายถึงทางสายกลาง คือ การไม่ยึดถือสุดในทางทั้ง 2 ได้แก่ **อัตตกิลมณานุโยค** คือ การประกอบตนเองให้ลำบากเกินไป และ **กามสุขัลลิกานุโยค** คือ การพัวพันในกามในความสบาย

หลักมัชฌิมาปฏิปทา (การปฏิบัติตนในทางสายกลาง)

เป็นหลักคำสอนที่ปรากฏในพระธรรมเทศนาครั้งแรกของพระพุทธเจ้า ที่ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ คือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** นอกจากคุณค่าขั้นสูงสุดของหลักมัชฌิมาปฏิปทา ที่เป็นไปเพื่อการพ้นทุกข์แล้ว คุณค่าในเบื้องต้น ยังเป็นไปเพื่อการรู้จักการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอดี เป็นแนวทางของการแก้ทุกข์ที่เรียกว่า “**อริยมรรคมีองค์ 8**” โดยมุ่งเน้นให้มีความสุขกายและสุขใจไปด้วย ดังนี้

1. สัมมาทิฐิ คือ ปัญญาเห็นชอบ หมายถึง การปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามความเป็นจริง ด้วยปัญญา

2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ หมายถึง การใช้สมองความคิดพิจารณาแต่ในทางกุศลหรือ ความดีงาม

3. สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ หมายถึง การพูด
ต้องสุภาพ แต่ในสิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม

4. สัมมากัมมันตะ คือ การประพฤติดีงาม ทางกาย
หรือกิจกรรมทางกายทั้งปวง

5. สัมมาอาชีวะ คือ การทำมาหากินอย่างสุจริตชน
ไม่คดโกง เอาเปรียบคนอื่น ๆ มากเกินไป

6. สัมมาวาายามะ คือ ความอุตสาหะพยายาม ประกอบ
ความเพียรในการกุศลกรรม
7. สัมมาสติ คือ การไม่ปล่อยให้เกิดความพลั้งเผลอ
จิตเลื่อนลอย ดำรงอยู่ด้วยความรู้ตัวอยู่เป็นปกติ
8. สัมมาสมาธิ คือ การฝึกจิตให้ตั้งมั่น สงบ สงัด
จากกิเลส นิ वर्ณอยู่เป็นปกติ

อตตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ (ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน)

เป็นคำสอนให้บุคคลพึ่งตนเอง ซึ่งแนวทางของระบบเศรษฐกิจพอเพียงก็ได้มุ่งเน้นให้พึ่งตนเองในการทำมาหาเลี้ยงชีพ ในการสร้างฐานะ และการเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้ เพื่อจับจ่ายใช้สอยในยามจำเป็น นอกจากเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้ว จะต้องเป็นที่พึ่งของบุคคลอื่นด้วย

หลักสัปปุริสธรรม 7

หลักสัปปุริสธรรม 7 คือ

ธรรมของสัตบุรุษ

ธรรมที่ทำให้คนมีคุณสมบัติของคนดี

ประกอบด้วย

1. ธัมมัญญูตา – ความรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ
รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และ
รู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล

2. อตถัญญูตา – ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ
รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์
ที่ประสงค์

3. **อัตตัญญูตา** – **ความรู้จักตน** คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ
ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความถนัด และ
คุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เทำไร อย่างไร แล้วประพฤติให้
เหมาะสมและรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4. **มัตตัญญูตา** – **ความรู้จักประมาณ** คือ ความพอดี เช่น ภิกษุ
รู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ คฤหัสถ์รู้จัก
ประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ เป็นต้น

5. **กาลัญญุต** – ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ควรหรือจะต้องใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่ การงาน เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา เป็นต้น

6. **ปริสัญญุต** – ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้ரியากี่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์ อย่างนี้ เป็นต้น

7. บุคคลลัญญุตตา หรือ บุคคลปโรปรัญญุตตา – ความรู้จัก
บุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคล ว่าโดยอรรถาสัย
ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใคร ๆ ยิงหรือ
หย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น ๆ ด้วยดี
เป็นต้น

ทฤษฎีธัมมิกัตถะ

เป็นข้อปฏิบัติสำคัญ ที่ทำให้เกิดผล คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้มีทรัพย์สินเงินทอง พึ่งตนเองได้ เรียกว่า ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน บางทีเรียกว่า “หัวใจเศรษฐี” โดยมีคำย่อคือ อุ อา กะ สะ ดังนี้

1. **อุฏฐานะสัมปทา (อุ)** หมายถึง การถึงพร้อมด้วยความ
ขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้ปัญญาไตร่ตรอง พิจารณาหา
วิธีการที่แยบคายในการทำงาน มีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักดำเนินการด้าน
เศรษฐกิจ ทำการงานประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

2. อารักขสัมปทา (อา) หมายถึง การถึงพร้อมด้วย
การรักษา สามารถปกป้องคุ้มครองรักษา
ทรัพย์สินที่หามาได้ ไม่ให้สูญหายพิณาศไป
ด้วยภัยต่าง ๆ

3. **กัลป์ยานมิตตตา (กะ)** หมายถึง การรู้จักคบคนดีหรือมี
กัลยาณมิตร ซึ่งจะเป็บนองค้ประกอบสำคัญ ที่ช่วยให้
เจริญก้าวหน้าในวงการอาชีพนั้น ๆ ทำให้รู้เห็นช่องทาง
และโอกาสต่าง ๆ ในการงาน ท้นต่อเหตุการณ์ ตลอดจน
รู้จักปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนอย่างถูกต้อง ไม่ถูกมิตรชั่ว
ชักจูงไปในทางอบายมุข ซึ่งจะทำให้ทรัพย์สินไม่เพิ่มพูน
หรือมีแต่จะหดหายไป

4. สมชีวิตา (สะ) หมายถึง ความเป็นอยู่พอดี หรือ ความเป็นอยู่สมดุล คือ เลี้ยงชีพแต่พอดี ไม่ให้ ฟูมเฟื่อย ไม่ให้ฝืดเคือง ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีเหลือเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น

โภควิภาค 4

เป็นวิธีการจัดสรรทรัพยากรในการใช้จ่าย
โดยจัดสรรทรัพยากรออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

โภคาวิภาค 4

- แบ่ง 1 ส่วน เพื่อใช้บริโภคเลี้ยงตนเองให้เป็นสุข เลี้ยงดูครอบครัว และคนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นสุข และ ใช้ทำความดี บำเพ็ญประโยชน์แต่สาธารณะ เป็นต้น
- แบ่ง 2 ส่วน เพื่อจัดสรรไว้สำหรับลงทุนประกอบกิจการงานต่าง ๆ
- แบ่ง 1 ส่วน เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุ เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น

โภคอาทิยะ 5

1. เมื่อมีทรัพย์สิน ควรนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
ประกอบด้วย ใช้จ่ายทรัพย์นั้นเลี้ยงตนเอง เลี้ยงดูครอบครัว
มารดาบิดา ให้เป็นสุข
2. ใช้ทรัพย์นั้นบำรุงเลี้ยงมิตรสหาย ผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข
3. ใช้ป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ

โกคอาทียะ 5

4. ทำพละ คือ การสละบำรุงสงเคราะห์ 5 อย่าง ได้แก่

1) อติถิพละ (ใช้ต้อนรับแขก) 2) ญาติพละ (ใช้สงเคราะห์ญาติ)

3) ราชพละ (ใช้บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร)

4) เทวตาพละ (บำรุงเทวดา) และ

5) ปุพพเปตพละ (ทำบุญอุทิศให้แก่บุพการี)

5. ใช้เพื่อบำรุงสมณพราหมณ์

กามโมคีสุข 4 (สุขของคฤหัสถ์ 4)

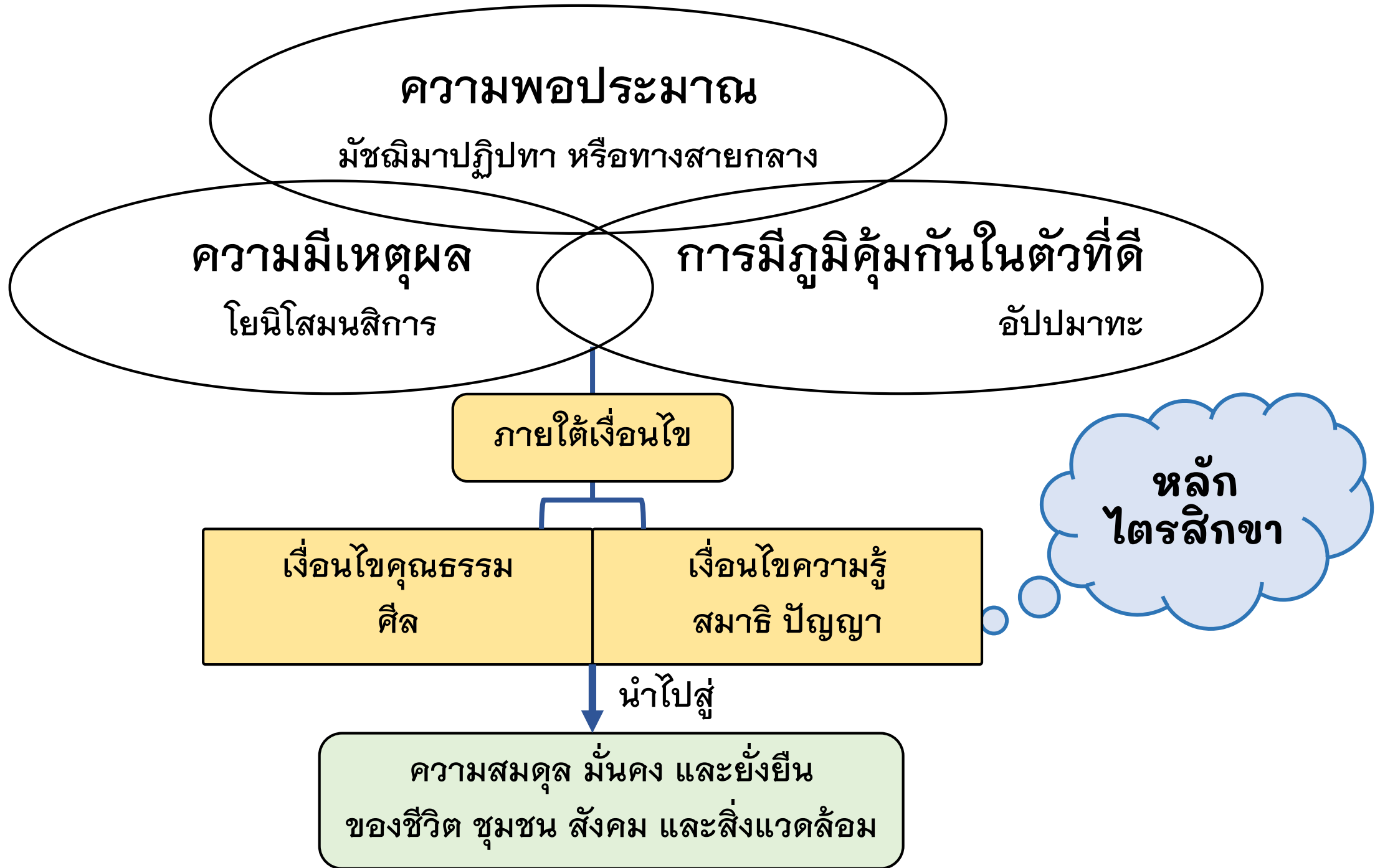
คือ คนครองเรือนควรมีความสุข 4 ประการ
ซึ่งคนครองเรือนควรพยายามให้เข้าถึงให้ได้ คือ

1. **อัตถิสุข** - สุขเกิดจากการมีทรัพย์ เป็นหลักประกันของชีวิต โดยเฉพาะความอุ่นใจ ปลาบปลื้มภูมิใจว่าเรามีทรัพย์ที่หามาได้ด้วยกำลังของตนเอง

2. **โภคสุข** - สุขเกิดจากการบริโภคทรัพย์ หรือใช้จ่ายทรัพย์ คือ รู้จักใช้จ่ายทรัพย์นั้นให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิตของตนเอง เลี้ยงดูบุคคลอื่น และทำประโยชน์สุขต่อผู้อื่นและสังคม เป็นต้น

3. **อนณสุข** – สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ไม่ต้องทุกข์ใจ
เป็นกังวลใจเพราะมีหนี้สินติดค้างใคร

4. **อนวัชชสุข** - สุขเกิดจากความประพฤติที่ไม่มีโทษ คือ
มีกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมที่สุจริต ที่ใครจะว่ากล่าว
ติเตียนไม่ได้ มีความบริสุทธิ์ และมีความมั่นใจในการ
ดำเนินชีวิตของตน



คำถาม?



www.freepik.com

@Watcartoon

1. หลักความพอเพียงมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางของหลักความพอเพียงได้อย่างไรและผลของการปฏิบัติจะเป็นอย่างไร